

SDG 11: Udržitelná města a obce **Vytvořit** **inkluzivní, bezpečná, odolná** **a udržitelná města a obce**

Hlavním tématem jedenáctého cíle je vytváření inkluzivních, bezpečných, odolných a udržitelných města a obcí, protože polovina lidstva dnes žije ve městech a tento počet se neustále zvyšuje. Důraz je kladen na kvalitu života ve městech a jejich dopad na životní prostředí, jako je např. zlepšení stavu ovzduší ve městech, nakládání s odpady, dostupná veřejná doprava nebo dostatečné a přístupné plochy městské zeleně. Důležitá je také podpora méně rozvinutých zemí při stavbě udržitelných a odolných budov s využitím místních materiálů. Tento cíl usiluje také o zlepšení podmínek bydlení ve slumech.

Fakta o inkluzi a udržitelnosti měst

Polovina lidstva (3,5 miliardy lidí) žije ve městech. Do roku 2030 bude podíl městské populace téměř 60 procent.

828 milionů lidí žije ve slumech a jejich počet stále roste.

Města pokrývají pouhá dvě procenta zemského povrchu, ale spotřebovávají 60-80 procent energie a vytvářejí 75 procent emisí skleníkových plynů. Rychlá urbanizace vyvíjí tlak na dodávky pitné

vody, kanalizaci, životní prostředí i zdravotní systém. Vysoká koncentrace lidí ve městech ale může vést ke zvýšení efektivity a technologickým inovací a snižování spotřeby zdrojů a energie.

Města mají možnost buď promrhat energii nebo optimalizovat účinnost energie snižováním spotřeby a přijetím ekologických standardů. Například čínské město Ž'-čao je poháněné solární energií. V centru města až 99 procent domácností využívá k ohřevu vody solární panely.

Zdroj: Informační centrum OSN,
www.osn.cz

VIDEO MATERIÁL

Video je možné využít v hodině jako podpůrný materiál:

ZDROJ: <https://youtu.be/CkZ6jPfUBto>

Aktivita: Slum Čalantika

Žáci se formou skupinové práce, práce s videem a příběhy konkrétních lidí seznámí se životem ve Slumu. Seznámí se také s rolí organizace ADRA, o.p.s. v pomoci lidem ze slumu s názvem Čalantika ve městě Dháka v Bangladéši.

Pomůcky: papíry na myšlenkové mapy, psací potřeby, video, vytištěné příběhy.

1. Aktivita: Myšlenková mapa, základní pojmy (15 minut)

Pedagog rozdělí třídu do pěti skupin, každá skupina bude mít za úkol napsat na papír jako myšlenkovou mapu vše, co je napadne k pojmu slum (neboli chudinská čtvrť). Na závěr aktivity si skupiny navzájem prohlédnou myšlenkové mapy a společně s pedagogem shrnou, co je napadlo, a zopakují si, co je to slum.

2. Aktivita: práce s videem a texty (20 minut)

video Jak se žije v Čalantice:
<http://www.calantika.cz/cz/sekce/slum-calantika-4/>

Pedagog pustí žákům několik ukázek z videa, poté jim rozdá do každé skupiny jeden text. Po přečtení a krátké diskusi uvnitř skupin každá skupina třídě sdělí, co se z textu dozvěděla a jak se to s její myšlenkovou mapou shoduje nebo se od ní liší. Své myšlenkové mapy si všechny skupiny postupně doplňují o nové informace.

4. Závěr: reflexe (10 minut)

V závěru každý sám za sebe vyhodnotí, co se dozvěděl nového (např. nejzajímavější věc, nejpřekvapivější věc, zda ho napadlo, co by mohl udělat na podporu dětí ve slumu apod.).

Doprovodné texty (do skupiny 1/2 A4, rozstříhnout podelně):

1) Helena a sárí

Helena je 27 let, je maminkou dvou dětí, dcery

Jannatul a syna Akaše. V centru Čalantika se naučila číst, psát, počítat a vyšívat. V rámci předškolní přípravy sem dochází i Jannatul.

Helena pocházející z farmářské rodiny z vesnice na jihu Bangladéše. Do hlavního města Dháky přišla ve čtrnácti letech s vidinou lepšího života. Práci sehnala v textilní továrně, kde se také seznámila se svým budoucím manželem. Později Helena ale od manžela kvůli jeho agresivitě odešla a zůstala se dvěma dětmi sama. Začala pracovat jako pomocnice v domácnosti, což se nedalo s péčí o malé děti skloubit. Protože v Čalantice ale absolvovala kurz vyšívání, mohla si dovolit zaměstnání opustit a začít si přivydělávat prací z domu – vyšíváním zdobí tradiční bangladéšský ženský oděv sárí. Výdělek stačí jen tak tak – novou prací si vydělá kolem 2500 – 3000 bangladéšské taka měsíčně (zhruba 600 – 750 korun). Z toho více než dvě třetiny zaplatí za nájem a zbytek za potraviny a další nezbytnosti. Na nic dalšího nezbyvá. Do centra Čalantika dochází i její dcera Jannatul. „Jsem šťastná, že má moje dcera příležitost navštěvovat centrum,“ říká Helena. Jejím největším přáním je, aby zabezpečila své děti do budoucna. „Helena to nemá jednoduché a zabezpečení vzdělání jejich dětí ji bude stát ještě mnoho sil,“ sdělila Helenina učitelka z centra.

2) Jak se žije ve slumu Čalantika

Tvoří ho jednoduché příbytky z plechu spojené bambusovým lešením, které stojí ve vodě. Tento „rybník“ uprostřed velkoměsta je plný odpadků a splašků ze slumu i ze sousedních vícepatrových budov.

Slumové přístřešky jsou nalepené jeden na druhý, řada za řadou. Žije zde více než 12 tisíc lidí, každá rodina obývá max. 5 – 10 m².

Není zde zajištěna pitná voda ani fungující kanalizace. Rodiny sdílí společné latríny, pro užitkovou vodu chodí s barely na několik stanovišť rozmístěných po slumu. Vaří se v hliněných pískách, topí se vším, co hoří.

Nejčastější zaměstnání dospělých: pracovnice či šičky v textilních továrnách, pomocnice v domácnostech, řidiči rikš, nádeníci na stavbách a zametačky na ulicích.

Děti běžně plní následující práce a povinnosti: pracují jako drobní prodavači na tržištích, nosiči zeleniny, čistíci bot, žebráci, pomocníci v textilních továrnách a na stavbách nebo pečují o domácnost a mladší sourozence.

Průměrný měsíční příjem hlavy rodiny je okolo 1 400 Kč (přibližně 47 Kč na den = částka, ze které musí často vyžít celá rodina).

Obyvatelé musí platit nájem, který tvoří mnohdy až polovinu rodinného příjmu.

V blízkosti slumu Čalantika existuje pouze jedna státní škola.

3) Dhácké slumy v číslech:

- 65 % obyvatel nemá přístup k pitné vodě ani toaletě.
- 2/3 dětí trpí podvýživou.
- 90 % rodin ze slumů žije za méně než 25 Kč na den.
- Více než 1/2 dospělých neumí číst a psát.
- 4 z 5 dětí nechodí do školy vůbec nebo jen nepravidelně

Čalantika není jediným slumem v Dháce

Čalantika není v Bangladéši ničím výjimečným - je „jen“ jedním z pěti tisíc slumů v hlavním městě, Dháce.

Dháka se řadí do první dvacítky největších měst světa a patří také k těm nejvíce zalidněným. Existuje zde zhruba pět tisíc slumů – chudinských čtvrtí. Jsou domovem pro více než pět milionů lidí, z nichž přes polovinu tvoří děti. Přicházejí často z vesnic s nadějí na lepší život a s vidinou zaměstnání, které jim pomůže zajistit obživu pro jejich rodiny. Přicházejí z vesnic většinou proto, že se jim na poli nic neurodí, nebo když přijdou záplavy. Do velkoměst lidí žene eroze půdy nebo sezónní hladomor.

Bangladéšská města však nemohou každoročně uživit takový příliv nových příchozích, a tak se slumy plní chudými rodinami a stále se rozšiřují. A tak se chudinské čtvrti, kde často schází základní hygienické zázemí, přístup k pitné vodě i možnost vzdělání, plní rodinami, které nemají prostředky na důstojnější bydlení, a dětmi, které tráví čas sběrem plastů, žebráním nebo prací, aby pomohly svým rodinám přežít.

4) Jak je to ve slumu Čalantika se vzděláním?

Více než polovina dospělých v Čalantice je negramotných, do školy nikdy nechodila. Stejně tak i většina dětí školního věku do školy chodit nemůže vůbec, nebo jen nepravidelně.

Proč?

4-1) Chybí zde bezplatná předškolní příprava

Hlavním důvodem, proč děti z Čalantiky do školy nechodí, je neexistence bezplatné předškolní výchovy, která je pro pozdější školní docházku v Bangladéši povinná. Pro zápis do první třídy je v Bangladéši potřeba absolvovat předškolní výuku – tu však zajišťují pouze placené soukromé školy. Bez předškolního vzdělání nemohou děti nastoupit do první třídy, zároveň však zde neexistuje bezplatná varianta předškolní přípravy – spousta dětí z chudých rodin tudíž do školy vůbec nenastoupí.

4-2) Rodiny nemají prostředky na školní pomůcky a poplatky

4-3) Děti často pracují za výdělek nebo se starají o domácnost

Důležitým faktorem je také skutečnost, že řada dětí musí často od útlého věku pracovat a přispívat do rodinného rozpočtu. Běžně vykonávají pomocné práce v textilních továrnách nebo na trzích, sbírají recyklovatelné materiály, žebrají, nebo se starají o domácnost a mladší sourozence. Navzdory tomu, že je dětská práce v Bangladéši oficiálně zakázána, je počet pracujících dětí v Bangladéši jedním z nejvyšších na světě.

5) Centrum Čalantika

Čalantika je centrum pro vzdělání v bangladéšském hlavním městě Dháka.

Zdarma poskytují dětem

ze slumu Čalantika předškolní přípravu, která je nezbytná pro přijetí do první třídy a která je běžně placená. Centrum podporuje děti i po jejich odchodu na státní školy a motivuje je k tomu, aby své vzdělání úspěšně dokončily.

Pracuje se tu i s rodiči dětí, nabízí se jim například kurzy gramotnosti a šití.

Centrum bylo zřízeno v roce 2013 organizací ADRA, v roce 2016 sem docházelo 80 dětí od 5 do 12 let a stejný počet rodičů.

Zdroj: ADRA, o.p.s., informace: <http://www.calantika.cz/>